

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV V CHEBU

Název archivní pomůcky: Úřední soud Skalná

Časové rozmezí: (1920) 1938 - 1945

Druh archivní pomůcky: inventář

Číslo listu JAF: 603

Evidenční číslo pomůcky: 1125

Zpracoval: Mgr. Dana Václavů

Místo: SOkA Cheb

Rok: 1999

I. Vývoj původce fondu

Nejnižší jednotkou soudnictví v odtrženém pohraničí byly úřední soudy (Amtsgerichte) s věcnou působností zhruba našich okresních soudů, z nichž byly také vytvořeny. Nařízením ze dne 8. 10. 1938 se všechny okresní soudy přejmenovaly na soudy úřední. Rozhodoval u nich samosoudce zvaný úřední soudce (Amtsrichter). Při některých úředních soudech byly zřízeny úřady zemských desk (Landtafeln), zdravotní nebo také rasové soudy (Erbgesundheitsgerichte), které rozhodovaly o sterilizaci, dědické soudy (Anerbenbehörden) a dále u některých úředních soudů vznikly i oddlužovací úřady (Entschuldungsämter).

Původcem fondu je tedy německý (říšský) soud první instance působící v letech 1938-1945 na území Skalné s názvem Úřední soud Skalná (Amtsgericht Wildstein). Úřední soud ve Skalné podléhal zemskému soudu v Chebu (Landesgericht Eger), který vznikl z prvorepublikového krajského soudu. Jako třetí instance pak působil vrchní zemský soud v Litoměřicích (Oberlandesgericht Leitmeritz). Toto organizační členění zůstalo v platnosti až do rozpadu okupační soudní správy v květnu 1945.

Obvod Úředního soudu Skalná tvořily tyto obce : Božetín (Fassattengrün), Částkov (Schossenreuth), Čížebná (Zweifelsreuth), Dolní Luby (Unter Schönbach), Dvoreček (Höflas), Horka (Berg), Horní Luby (Ober Schönbach), Hrzín (Hörsin), Kopanina (Frauenreuth), Křižovatka (Klinghart), Luby (Schönbach), Milhostov (Mühlessen), Nová Ves (Neudorf), Nový Drahov (Rohr), Nový Kostel (Neukirchen), Opatov (Abtsroth), Plesná (Fleissen), Skalná (Wildstein), Smrčina (Ermesgrün), Starý Rybník (Altenteich), Šneky (Schnecken), Výspa (Dürrengrün), Vackov (Watzkenreuth), Vackovec (Watzgenreuth), Velký Luh (Grossloh), Vojtanov (Voitersreuth), Žirovice (Sirmitz).

Po vydání druhého Hitlerova výnosu o zjednodušení správy na počátku roku 1942 byly některé úřady uvedeny dočasně do stavu klidu a úřední agenda byla zjednodušována. Tato opatření postihla rovněž soudnictví, kde od 1. 10. 1943 bylo značné množství úředních soudů změněno v pobočky zbylých soudů. Úřední soud Skalná se stal pobočkou úředního soudu v Chebu. Sídlo, obvod a vnější označení pobočky se však nezměnily.

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti úředního soudu byly ukládány ve spisovně úřední budovy ve Skalné. Nedochovaly se žádné písemné doklady nebo nařízení o způsobu ukládání písemností, žádný kancelářský řád, skartační řád nebo spisový plán. Určitou představu o chodu úřadu poskytují spisové značky, které byly používány skutečně důsledně.

Po zániku úředních soudů byly písemnosti převzaty obnoveným okresním soudem ve Skalné. 20. 6. 1963 byly spisy předány spolu s řadou dalších fondů justičních institucí z doby okupace do tehdejšího Státního archivu Plzeň – pobočky v Kadani, kde byly v roce 1964 uspořádány E. Rychtaříkovou.

5. 11. 1984 byl materiál předán do Okresního archivu Cheb, zapsán pod číslem přírůstku 523 a zařazen do jednotného archivního fondu jako fond č. 603. Protože u fondu zůstal poměrně velký nezpracovaný dodatek (civilní věci) a původní pomůcka nebyla opatřena inventárními jednotkami, bylo přistoupeno k jeho novému zpracování.

III. Archivní charakteristika fondu

Časové rozmezí fondu je 1920 – 1945. Spodní hranice časového rozsahu písemností spadá daleko před dobu vzniku úředních soudů. Mnohé spisy, zejména v oblasti rodinného práva - péče o děti (týká se to civilních věcí, inv. č. 14), byly v průběhu vyřizování doplňovány písemnostmi (znalecké posudky, vyjádření nalezinců apod.) převzatými z materiálů bývalého okresního soudu ve Skalné, případně z institucí jiných.

Fyzicky je fond dobře zachovalý. Přestože však časový rozsah písemností pokrývá celé období působnosti úředního soudu, písemnosti nejsou úplné. Ve srovnání s obsahem jiných fondů úředních soudů zde zcela chybí úřední knihy a spisy správní. Dochované spisy jsou torzovité, kompletně se dochovaly písemnosti týkající se pozůstalostí a rodinného práva.

V průběhu pořádacích prací nebyly žádné písemnosti určeny k vnitřní skartaci.

Spisy úředních soudů lze dělit na spisy správní a vlastní soudní agendy. Ve fondu „Úřední soud Skalná“ se dochovaly spisy vlastní soudní agendy a pouze jeden spis správní (inv. č. 9). Pro vytváření, označování a ukládání spisů vlastní soudní agendy se obecně používal spisový řád vydaný pod názvem „Anweisung für die Verwaltung des Schriftgutes bei den Geschäftsstellen der Gerichte und Staatsanwaltschaften“ říšským ministrem justice dne 28. 11. 1934, novelizovaný dne 1. 3. 1939.

Spisy nesou původní signatury, proto se pořádací metoda v tomto případě pokouší o rekonstrukci původního spisového plánu, který se ovšem nedochoval. Signatura se skládá z arabské číslice – číslo oddělení, jež případ vyřizovalo a dále z písmene nebo římské číslice, které udávají věcnost (např. M – exekuční věci, VII – XII - rodinné právo, B – žaloby). Jednotlivé spisy byly po vyřízení vázány, pročíslvány a opatřeny chronologickým přehledem písemností. Spisové obaly, barevně i formálně odlišené, obsahovaly název úřadu, oddělení, věc a případně jméno, jehož se záležitost týkala, signaturu a často také datum založení spisu.

U inv. č. 14 nelze každé registraturní jednotce (5 VII, 5 VIII, 5 X, 5 XI, 5 XII) přidělit samostatné inventární číslo, protože, jak je zřejmé z inventárního seznamu, byla jednotlivým případům rodinného práva přidělována průběžně čísla bez ohledu na obsah. Např. 5 VII 325 (poručenství), 5 XII 326 (ochranná výchova), 5 VIII 327 (opatrovnictví). V samém závěru fungování úředního soudu byly jednotlivé případy řazeny podle abecedy opět bez ohledu na typ vyřizované záležitosti.

Popis členění inventárního seznamu :

<u>SPISOVÝ MATERIÁL</u>	Časový rozsah	Inv. č.
A. Registraturní pomůcky	1941-1945	1-8
B. Spisy		
a) Správní (všeobecné)	1937-1941	9
b) Civilní věci	1920-1945	10-14
c) Trestní věci	1938-1945	15-19

IV. Stručný rozbor fondu

Fond obsahuje pouze spisový materiál, tj. registraturní pomůcky – rejstříky (1941-1945), jeden spis správní (1937-1941), týkající se konkrétních pozemkových změn bývalé československo-německé státní hranice a postupů při jejich provádění, dále pak civilní věci – hlavně dědické a rodinné právo (1920-1945) a trestní věci – žaloby a trestní příkazy (1938-1945).

Po jazykové stránce je fond německý, český jazyk se objevuje sporadicky v případech, kdy základní vyřizované spisy z doby působnosti úředního soudu byly doplněny vyžádanými písemnostmi prvorepublikových institucí.

Materiál fondu má jen lokální význam. Umožňuje studium chodu nejnižší složky nacistického soudnictví v době druhé světové války.

V. Záznam o uspořádání

Úvod napsala a inventární seznam sestavila v roce 1999 Mgr. Dana Václavů ve Státním okresním archivu v Chebu.

VI. Prameny a literatura

Fond č. 603 – Úřední soud Skalná (kap. III, IV)

Inventář k fondu Úřední soud Skalná zpracovaný v roce 1964 v Kadani (kap. I-III)

Jan Janák, Vývoj správy v českých zemích v epoše kapitalismu II. – Období první a druhé republiky a okupace (1918-1945), Praha 1967 (kap. I)

Jan Janák, Zdeňka Hledíková, Dějiny správy v českých zemích do roku 1945, Praha 1989 (kap. I)

Jaroslav Macek, Jan Brzobohatý, Spisová manipulace nacistické okupační správy – zásady a vývoj, SAP 1965, roč. 15, č. 1, s. 265-271 - Justiční správa (kap. III)

Inv. č.	Sign.	Obsah	Čís. rozmezí	Čas. rozsah	Kn.
---------	-------	-------	--------------	-------------	-----

S P I S O V Ý M A T E R I Á L

A. Registraturní pomůcky

1	IV-VI	Dědické právo – rejstřík		1941	ppr 1
2	IV-VI	Dědické právo – rejstřík		1942	ppr 2
3	IV-VI	Dědické právo – rejstřík		1943	ppr 3
4	IV-VI	Dědické právo – rejstřík		1944	ppr 4
5	IV-VI	Dědické právo – rejstřík		1945	ppr 5
6	VII-XII	Rodinné právo – rejstřík		1941-1945	ppr 6
7	VII-XII	Rodinné právo – rejstřík	1-1366	(1940-1945)	ppr 7
8	VII-XII	Rodinné právo – jmenný rejstřík		(1938-1945)	ind 1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Čís. rozmezí	Čas. rozsah	Kart.
---------	-------	-------	--------------	-------------	-------

B. Spisy

a) S p r á v n í (všeobecné)

9	4AR	Provádění německo-československé hraniční smlouvy ze dne 27. 9. 1935	1937-1941	1
---	-----	---	-----------	---

b) C i v i l n í v ě c i

10	2M	Exekuční věci (torzo)	1939	1
11	2MZ	Exekuční věci nucené (torzo)	1939-1940	1
12	3AS	Lesní krádeže (torzo)	1938	1
13	5V	Pozůstalosti, pozůstalostní řízení 5-95/39	1938-1943	2
		- totéž - 96-135/39	1939-1943	3
		- totéž - 136-171/39	1939-1944	4
		- totéž - 1-36/41	1941-1943	5
		- totéž - 37-78/41	1941-1944	6
		- totéž - 79-113/41	1941-1943	7
		- totéž - 1-39/42	1942-1945	8
		- totéž - 40-87/42	1942-1944	9
		- totéž - 88-128/42	1942-1945	10
		- totéž - 1-40/43	1943-1945	11
		- totéž - 41-90/43	1943-1944	12
		- totéž - 91-121/43	1943-1945	13
		- totéž - 1-50/44	1944-1945	14
		- totéž - 51-114/44	1944-1945	15
		- totéž - 1-36/45	1943,1945	15

Inv. č.	Sign.	Obsah	Čís. rozmezí	Čas. rozsah	Kart.
14	5VII, VIII, X, XI, XII	Poručnictví, opatrovnictví, výživné, prohlášení zletilosti, ochranný dohled	2-109	1920-1944	16
		- totéž -	110-190	1924-1944	17
		- totéž -	191-309	1939-1944	18
		- totéž -	311-400	1920-1944	19
		- totéž -	401-450	1920-1944	20
		- totéž -	451-480	1921-1944	21
		- totéž -	481-526	1920-1944	22
		- totéž -	527-600	1922-1945	23
		- totéž -	601-650	1926-1945	24
		- totéž -	653-780	1922-1945	25
		- totéž -	782-900	1920-1945	26
		- totéž -	906-995	1922-1944	27
		- totéž -	1003-1096	1931-1944	28
		- totéž -	1100-1366	1920-1945	29
		- totéž -	A2-H32	1924-1945	30
		- totéž -	J1-Z1	1931-1945	31

c) Trestní věci

15	3Bs	Soukromé žaloby	1-14/38	1938-1939	32
		- totéž -	3-43/39	1939-1940	32
		- totéž -	1-27/40	1940-1941	32
		- totéž -	2-34/41	1941-1942	32
		- totéž -	1-27/42	1942-1943	32
		- totéž -	1-20/43	1943-1944	32
		- totéž -	1-2/44	1944	32

Inv. č.	Sign.	Obsah	Čís. rozmezí	Čas. rozsah	Kart.
16	3Cs	Trestní příkazy -			
		- přestupky a přečiny	1-15/39	1939	33
		- totéž -	1-31/40	1940-1941	33
		- totéž -	1-40/41	1941-1942	33
		- totéž -	1-44/42	1942-1944	33
		- totéž -	1-31/43	1942-1944	34
		- totéž -	1-47/44	1943-1945	34
		- totéž -	3-7/45	1944-1945	34
17	3Ds	Žaloby pro přečiny	12-13/38	1939	35
		- totéž -	1-40/39	1939	35
		- totéž -	1-17/40	1940-1942	35
		- totéž -	1-9/41	1941-1942	35
		- totéž -	1-8/42	1942-1943	35
		- totéž -	1-13/43	1943-1945	35
		- totéž -	1-11/44	1944	36
		- totéž -	1-2/45	1944-1945	36
18	3DLs	Žaloby pro zločiny		1939-1942	36
19	3Es	Žaloby pro přestupky		1939	36

Název archivní pomůcky:	Úřední soud Skalná
Časové rozmezí:	(1920-) 1938-1945
Počet evidenčních jednotek:	44
Z toho :	
listiny	
knihy	
registraturní pomůcky	8
kartony	36
fascikly	
jiné	
Počet inventárních jednotek:	19
Rozsah fondu v bm:	4,44
Stav ke dni:	25. 10. 1999
Fond zpracoval:	Mgr. Dana Václavů
Pomůcku sestavil:	Mgr. Dana Václavů
Počet stran:	9
Pomůcku schválil:	PhDr. Jaromír Boháč 25.10.1999 – č.j. 810/99

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název archivní pomůcky:	Úřední soud Skalná
Značka archivního fondu:	ÚS Skalná
Časový rozsah fondu:	(1920) 1938–1945
Počet inventárních jednotek:	19
Počet evidenčních jednotek:	44 (7 podacích protokolů (změna inv. č. 1–7), 1 index (změna inv. č. 8), 36 kartonů)
Rozsah fondu v bm:	4,44
Stav ke dni:	8. 11. 2012
Vypracoval:	Jana Kolouchová